

Med blicken i spegeln

Mija Renström

Med blicken i spegeln

Mija Renström utforskar i det här projektet relationen mellan bild och självbild. I tre nya verk undersöker hon hur självbilden påverkas av digitala fotograferingstekniker där man helt på egen hand, precis som i en spegel, kan få en omedelbar respons på den tagna bilden.

På Haninge Konsthall deltog fem gymnasietjejer i en fotografisk workshop som Renström utformat, där hon leder skapande- och analysprocesserna i grupp. Av processen och bilderna som skapades i workshopen gör Renström en konstnärlig tolkning i form av fotografiska verk som visas i utställningen.

SAMTAL MELLAN KONSTNÄR MIJA RENSTRÖM,
ÅSA MÅRTENSSON, INTENDENT HANINGE KONSTHALL
OCH FRILANSURATOR MIA ZEECK.

Mia Zeck: I ditt konstnärliga arbete intresserar du dig för frågor kring identitetsskapande processer och har även utforskat relationen mellan bild och självbild. Kan du berätta mer om just det här projektet, Med blicken i spegeln?

Mija Renström: Utgångspunkten är hur självbilden påverkas av digitala fotograferingstekniker. Åsa och jag inledde ett samarbete och jag genomförde en tre dagars fotografisk workshop på Haninge Konsthall.

I vissa av mina konstprojekt utformar jag workshops där jag leder skapande- och analysprocesser i grupp. I det här projektet deltog fem tjejer från Haninge Fria gymnasium. De skickade ca 200 bilder till mig som de tagit på sig själva under ett till två års tid. De är tagna med alla möjliga olika sorters kameror som webcam, mobilkamera, digitalkamera, systemkamera mm. Vanligtvis brukar jag ta fram ett sådant här underlag tillsammans med gruppen under workshopen. Att tjejerna skickade sina bilder till

mig i förväg var ett stort förtroende från deras sida.

Jag ordnade fotokopior på deras digitala bilder och under workshopen satte vi upp dem på väggen i konsthallens pedagogiska rum. Vi förde ett samtal om fotograferande och bildskapande, varför de fotograferar sig och hur det påverkar deras syn på sig själva. I bilderna identifierades olika miner och uttryck som tjejerna medvetet väljer när de fotograferar sig eller blir fotograferade. Vi kallade dem fotominer och gav dem rubriker som exempelvis "tänker" eller "öppen mun". De fick och välja ut några miner var som vi sedan iscensatte och gjorde nya bilder av i en studio.

Åsa Mårtensson: Det var ett stort bildanalytiskt arbete där vi hade ett gemensamt samtal om vad en min och pose signalerar, med andra ord vad bilden förmedlar. Eftersom vi gjorde analysen tillsammans i grupp så ägde inte den person som var på bilden ensam analysen av sin egen bild. Jag upplevde att det

uppstod ett spännande utbyte mellan oss alla i utforskandet av den digitala bilden och självporträttet. Jag med min erfarenhet som pedagog, Mija som konstnär och tjejerna med sitt förhållningssätt till fotograferande med nya tekniker.

MZ: Det här analytiska momentet är något som du har arbetat med i dina tidigare workshops också. Kan du berätta om det?

MR: Jag har utarbetat en metod för hur jag leder processer med deltagare i workshops. I det här projektet arbetar jag med en ny tematik och har därför fått anpassa arbetsmetoden därefter. Jag utforskar hur skillnaden mellan det analoga och det digitala fotograferandet påverkar formandet av självbilden. Något som är väldigt påtagligt är skillnaden i tid mellan de olika teknikerna. Vid analogt fotograferande dröjer det innan bilden är framkallad och är man missnöjd kan man ändå med tiden vänja sig vid bilden och se den på ett nytt sätt. Digitalt fotograferande ger mer kontroll. Man ser resultatet direkt och kan välja att ta nya bilder tills man blir nöjd. Det är intressant att se hur vi med tekniken styr över bildskapandet så att bilden motsvarar eller lever upp till den egna föreställningen om jaget.

Jag läste en artikel av Peter Gärdenfors, professor i kognitionsvetenskap, där han skriver om hur vår självbild skapas idag jämfört med tidigare. Han utgår just från skillnaden mellan det analoga och digitala fotograferandet. Han menar att den tredjepersonsupplevelse vi får genom den nyss tagna bilden allt oftare blandas samman med hur vi upplever oss själva ur ett förstapersonsperspektiv. Det är lätt att glömma att en bild enbart

visar personens yta. Att den är en avbild av jaget och en betraktelse utifrån.

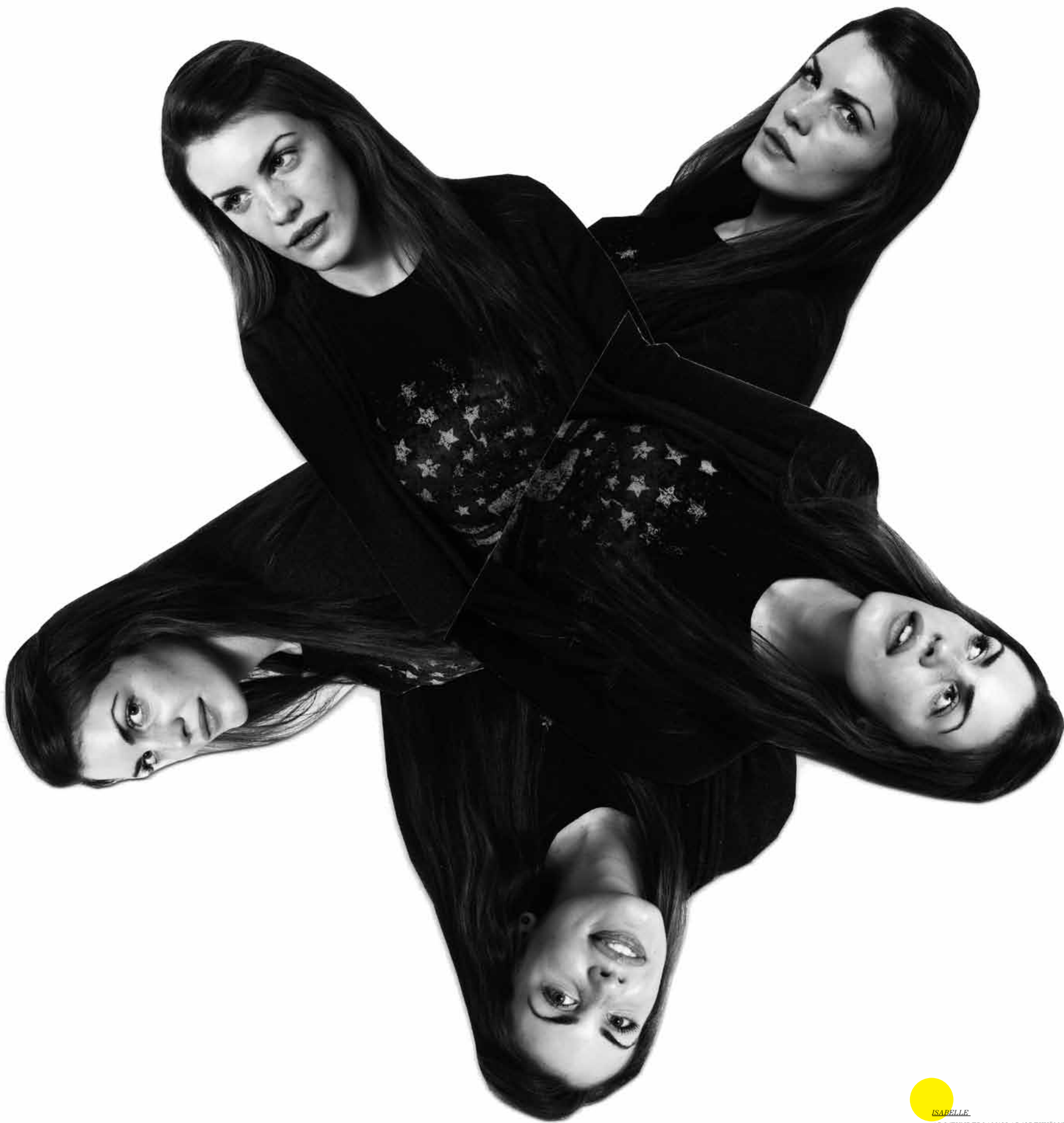
ÅM: Man har forskat på hur spegeln används som ett konstruktivt och kreativt verktyg för att ta reda på saker om oss själva. Spegeln ger en direkt reflektion, men hur ser förhållandet mellan spegeln och kameran ut idag när den digitala kameran också ger en direkt reflektion?

MZ: Hur datorskärmen kan fungera som en spegel undersöker du i filmen, *Junie och Maloue*, som ingår i utställningen. Vi ser dem när de interagerar med bildskärmen och fotograferar sig själva med datorns kamera. De ändrar sina poser och miner när de ser resultatet av en bild på skärmen.

MR: Nya medier har gett andra möjligheter att exponera sig och den yttre bilden av jaget har blivit allt viktigare. Vad händer när vår bild av oss själva i högre grad baseras på en yttre upplevelse och egenskaper, snarare än en inre upplevelse av hur jaget är? Jag är nyfiken på om detta påverkar vår självbild och i så fall på vilket sätt.

MZ: Du har ju arbetat med självbild länge. Det kan vara värdefullt att veta hur du började din fotografiska bana.

MR: Från allra första början handlade fotograferandet om att jag själv skulle kunna göra mina egna självporträtt. Jag var intresserad av hur bilden av mig själv påverkade min självbild. Ganska direkt gjorde jag både iscensättningar och parafrafer. Exempelvis utgick jag från konsthistoriska bilder och andra konstnärers självporträtt, som Frida Kahlo och Franscesca Woodman, fast med mig själv istället.

ISABELLE.
ARG/FUNDEBSAM/GLAD/OBEKVÄM/FOKUS
COLLAGE, C-PRINT 50 x 70 cm

MZ: Och erfarenheterna av det arbetet har du sedan använt i dina workshops.

MR: Det stämmer. När jag skulle leda andras bildskapande i grupp testade jag att använda mig av iscensättningar och parafrafer på liknande sätt som jag gjort i mina egna självporträtt. Det visade sig fungera väldigt bra för att visualisera och närma sig frågor om identitet på ett kreativt sätt. Efter hand utvecklade jag det här sättet att arbeta till en metod. En del workshops sträckte sig över en längre tid, ända upp till två år och andra var kortare. Det gjorde att jag också fick anpassa metoden till att fungera för både kortare och längre projekt och även olika typer av grupper.

Under workshopen skapas ett bildmaterial som jag utgår från när jag gör min konstnärliga tolkning. Bilderna vi gjorde tillsammans i studion här i Haninge har jag satt ihop till ett slags kalejdoskopiskt collage per person, så att det uppstår ett nytt porträtt.

MZ: Varför väljer du att leda skapandeprocesser med andra i ditt konstnärliga arbete?

MR: Jag började ju fotografera mig själv och övergick sedan till att utforska den klassiska dokumentära bilden där jag ville skapa bilder av andra människor. Men så kände jag att det inte fungerade att berätta någon annans berättelse. Då provade jag istället att skapa en delaktighet i bildskapandet. Det är roligt att låta andra upptäcka möjligheterna med fotografierandet och hur man kan använda kameran för att lekfullt utforska den egna självbilden. I en workshop leder

jag en process där man utforskar sin identitet och provar sig själv gentemot kameran.

MZ: I Gärdenfors artikel nämns att fotografisk bild förr fyllde funktionen av ett minne på ett annat sätt än den gör idag. Bilderna omsätts i en mycket högre hastighet. Man får bilden på ett ögonblick, samtidigt försvinner bilderna också fortare och ersätts nya. I det här sammanhanget är det intressant att nämna ditt andra fotografiska verk i utställningen, *Workshop 2011: Haninge konsthall*, som visar hur ni satte upp bilder på väggen under workshopen.

MR: Fotografiet visar tydligt processen i arbetet samtidigt som den inkluderar rummet och därmed sammanhanget de skapades i. Dessutom är den förstörad till naturlig storlek. Det här är en estetik jag ofta använder mig av när jag gestaltar processen i en workshop. Bilden blir min berättelse om vår gemensamma process. Även här finns referenser till den fotografiska historien och traditionen. Väggbilden blir ett slags minne, ett arkiv över vår process. Jag arbetade mycket med familjealbumet i mina tidiga självporträtt och har återkommit till användningen av bilder som minne och albumet som arkiv. Därför tycker jag att det är intressant att bilder idag sällan blir fysiska och inte sätts in i album som tidigare. Nu befinner vi oss i ett stort generationsskifte där den yngre generationen har ett helt annat förhållningssätt till kameran och digital bild. Det är en spännande brytningstid och den här workshopen är den första som kommer att följas av fler med samma tematik.

UTSTÄLLNINGSDOKUMENTATION HANINGE KONSTHALL
BILDEN VISAR VERKET
MED BLICKEN I SPEGELN
COLLAGESERIE 5 DELAR, C-PRINT 50 x 70 cm

UTSTÄLLNINGSDOKUMENTATION HANINGE KONSTHALL
BILDEN VISAR VERKET
WORKSHOP 2011, HANINGE KONSTHALL
BLÄCKSTRÅLEUTSKRIFT 2 DELAR 110 x 200 cm

*I utställningen
Med blicken i spegeln
undersöker konstnären Mija Renström
relationen mellan bild och självbild.
I tre nya verk utforskar hon hur självbilden
påverkas av digitala fotograferingstekniker där
man helt på egen hand, precis som i en spegel, kan
få en omedelbar respons på den tagna bilden.*

WORKSHOP, UTSTÄLLNING OCH KATALOG ÄR PRODUCERAD MED STÖD AV KONSTNÄRSNÄMDEN

Tack till deltagarna i workshopen *Med blicken i spegeln*
på Haninge Konsthall. Julia Castlin, Sara Henriksson,
Andrea Laszlo, Natascha Laszlo, Isabelle Fioroni.
Och stort tack till Junie, Elise och Maloue Renström
för generös medverkan i framtagandet
av workshopidén.

TEXT: MIA ZEECK
FORM: KARIN PERSSON / MERMERER
COPYRIGHT: MIJA RENSTRÖM

ISBN 978-91-633-8537-7

KONSTNÄRSNÄMDEN

